

HOSPODÁŘSTVÍ VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ.

A. VNITŘNÍ.

Z e m ě d ě l s t v í. Hospodářské výsledky obilního monopolu nebudou v historii našeho regulovaného hospodářství zapsány zlatým písmem. Pomíjíme-li přízrak neprodaných a stále se ještě hromadících obrovských zásob, kdy již za 14 dní budeme míti na Slovensku novou sklizeň a kdy se všeobecně očekává rekordní úroda, můžeme obviniti politiku obilního monopolu ze dvou těžkých ztrát, která nám způsobila jednak doma, jednak za hranicemi. Nepromyšleným postupem cenové politiky obilního monopolu utrpěly domácí mlýny ztráty ve výši půl miliardy korun, čímž se ocitly v situaci přímo kritické. Druhou těžkou ránu zasadil obilní monopol našemu vývozu, poněvadž umíněná cenová politika znemožnila vývoz sladovnického ječmene, který požíval na světových trzích nejlepší pověsti. Nehledíme-li ani ku efektivní ztrátě asi 50 milionů Kč, kterou utrpí obilní společnost tím, že nejlepší sladovnický ječmen bude nucena prodati jako krmivo, zůstává zde ještě ztráta, kterou sice nelze vyčísliti, ale kterou po léta ještě budeme pocítovati v naší obchodní bilanci. Mnoho zahraničních pivovarů a sladoven se totiž přesvědčilo, že se dá pivo vařiti i z jiného, než československého ječmene a nebudou jej napříště od nás kupovati. Nutno konstatovati, že vinou Kooperativy, která ovládá „Syndikát pro vývoz ječmene“, byla v zápase o zahraniční trhy ztracena důležitá posice, a to proto, poněvadž syndikát nedovedl za hranicemi odbýti ta množství, která po desetiletí tam vývážel zkušený soukromý vývozce ve volném obchodu, nehledě k tomu, že státu platil daně, kterých Kooperativa neplatí.

Největší starostí obilního monopolu jsou staré zásoby obilí v ceně asi 600 milionů Kč, se kterými se přejde do nové sklizně, jejíž ceny budou značně nižší. Již dnes je jisto, že se tyto staré zásoby nedají beze ztráty zlikvidovati, a zůstává otázkou, zda ku jejich krytí stačí státní záruka. Příslušná místa uvažují již o novelisaci obilního monopolu, jenž má býti ještě rozšířen o mouku a rýži.

O b c h o d. Prosazování požadavků zemědělských na úkor průmyslu má svoji paralelu v poměru družstev k obchodu. To opět dokumentuje vládní nařízení z 18. května t. r., čís. 116 Sb. z. a n., jímž byla rozšířena činnost družstev na nečleny, pokud to stanoví přípuštějí. Přímou zarážejícím jest pak ustanovení, kterým jest kontrola neoprávněného prodeje nečlenům znemožněna. Jest přirozeno, že obchodnictvo, jehož situace není závidění hodnou, proti tomuto nařízení rozhořčeně protestuje, a je pochybno, zda koncese na pojišťovnu, kterou má dostati živnostenská strana, toto rozčilení uklidní.

Problém družstevnictví jest u nás ten, že z původních svépomocných institucí vrstev hospodářsky slabých staly se vývojem poměrů finančně mocné obchodní i výrobní koncerny, které svými výtěžky alimentují politické strany. Tyto koncerny nejsou pak již ochranou slabých proti legálnímu obchodu, ale mocným jeho konkurentem, a to tím mocnějším, čím větších daňových výhod požívají. Z otázky hospodářské vytvořil se problém politický, na který doplácí stát daňovými úlevami poskytovanými družstvům.

P r ů m y s l není v nynější vládě ani v koalici zastoupen a hledá proto novou politickou orientaci, aby měl pro své hospodářské požadavky politickou podporu. Některé strany, zejména strana agrární snaží se mu hledání usnadniti (viz článek Venkova ze dne 4. t. m. nadepsaný „Socialistické ruce se vztahují po průmyslu“) a nabízí se samy, zdůrazňující svoji potenci. Leč průmysl je po těžkém zklamání s „jednostrannou“ orientací nedůvěřivým a nesvěří pravděpodobně v budoucnosti ochranu svých zájmů jen

jedné politické straně. Jak se bude politicky orientovati ukáže snad již blízká budoucnost. V tom směru jsou zajímavými projevy některých průmyslníků při různých příležitostech. Tak na př. P. Šlechta na valné hromadě Textilního ústavu československého dne 2. t. m. pravil: „Krise naučila dělníka znáti hospodářské složky a jim rozuměti. Dnes dělnictvo zajisté chápe a ví, že je jeho životní osud, jeho blaho či zlo úzce a nerozlučně spjato se zájmem průmyslu, že má práci a výdělek jenom tehdy, když má průmysl zaměstnání. Jde tudíž o správné stanovisko k dělnictvu, abychom v něm získali své stoupence bijící se za společný zájem. Zájem dělníka je zájmem průmyslu.“

Tež na valné hromadě Spolku čsl. průmyslníků textilních vyslovil se továrník Sochor pro stabilisaci poměrů dělnictva a pro spolupráci s ním.

Pozoruhodný protějšek k těmto projevům tvoří prohlášení, které vyšlo ze schůze ústředního výboru Čsl. obce dělnické, konané dne 12. t. m., v němž se staví za hlavní požadavky průmyslu. Se značným zájmem očekávají se projevy na valné hromadě Svazu čsl. průmyslu, která se bude konati 25. t. m.

Hospodářský obsah prohlášení vlády, které přednesl ministerský předseda oběma sněmovnám dne 18. t. m. byl přijat odbornými kruhy s kritickou rezervou. Vidí se v něm jen všeobecný rozbor všeobecně známé hospodářské situace a jejích důsledků. Bylo ohlášeno mnoho dobrých úmyslů, ale málo konkrétních činů. Zdůraznění soukromého podnikání se chápe jako poznání staronové vlády, že podnikání soukromé nedá se nahraditi podnikáním veřejným, které může býti jen jeho doplňkem. Akci oddlužovací vzata byla ona radikálnost, kterou se vyznačovala volební agitace strany pana ministerského předsedy s tímto požadavkem. Naopak z prohlášení o tomto choulostivém tématu vysvítá věcné vystřízlivění, které má působiti na uklidnění vkladatelů. Zájem vlády o hospodářské plánování značně vyprchal a průmyslové syndikalizaci přiznává se jen fakultativní oprávnění.

Naprosto pak zklamal názor vlády o budoucí daňové politice. Optimisté očekávali vedle zmírnění daní, které zatěžují výrobu i značnější daňové úlevy pro průmysl exportní, ale nedočkali se jednoho ani druhého. Překvapuje to pak tím více, když ministerský předseda kladl na podporu vývozu, jako nejdůležitějšího východiska z krise takovou váhu. Neshledáváme v celém prohlášení nic konkrétního, čím by se vývozu mělo pomoci.

Ze slov o daních nelze se ani ubrániti obavám, že berní šroub bude ještě více přitažen, poněvadž se zdůrazňuje, že bude nutno státní příjmy zvýšiti, nehledě k tomu, že jejich výnos zůstává za 4 první měsíce s 564 miliony pozadu.

Prohlášení o zvýšení kupní síly zní velice problematicky, když nenaznačuje konkrétní plán na zvýšení důchodů.

Po přečtení vládního prohlášení nelze necitovati z Goetheova Fausta: „Der Worte sind genug gewechselt, laßt mich auch endlichen Taten sehen!“

B. ZAHRANIČNÍ.

Mezinárodní obchodní politika připomíná snahy středověkých alchymistů, kteří hledali kámen mudrců. Všechny státy snaží se vynaléztí zázračný prostředek, kterým by se současně dal zvýšiti vývoz a snížiti dovoz, aby tak zvýšily domácí zaměstnanost a udržely aktivitu obchodní bilance. A právě tyto všeobecné snahy, nescoucí se jedním směrem zatarasují přirozené cesty mezinárodního obchodu a ucpávají kanály mezinárodního toku vyrovnávání platů. Dle statistiky vydané Svazem Národů